

Politisk grunnlag for videreføring av Bergensbyrådet

Et flertallsbyråd utgått av

Høyre

Fremskrittspartiet

Kristelig Folkeparti

Anbefalt forslag fra forhandlingsdelegasjonene

fredag 21. oktober 2011

Innholdsfortegnelse

Norges beste by for barn og unge.....	3
En god skole for alle.....	3
Barnehage	4
Kultur, kirke, idrett og frivillighet	5
Frivillighet.....	5
Kultur	5
Idrett.....	6
Tros- og livssynssamfunn	6
Byutvikling, samferdsel og næring	8
Kollektivtransport	8
Bergensprogrammet	8
Videre samferdselsutbygging.....	8
Et miljøløft for Bergen	8
Klima og miljø.....	9
Klima og miljøtiltak i egen virksomhet	10
Boligsatsing og boligreform	10
Friluftsliv og gode levekår	10
Et grønnere og mer tilgjengelig by	10
Et levende sentrum	11
En trygg storby.....	11
Næringspolitikk	11
Effektiv byggesaksbehandling.....	12
Havneutvikling.....	13
Omsorg og sosiale tjenester	14
Rus	14
Ansvarlig alkoholpolitikk	15
Eldre og omsorgstrengende	15
Helsetjenester.....	16
Integrering	16
Barnevern.....	17
Utviklingshemmede.....	17
Funksjonshemmede.....	17
Sosialomsorg.....	18
Samhandlingsreformen.....	18
En fremtidsrettet kommune	19
Organisering og styring.....	19
Bergen kommune som arbeidsgiver	19
Eierskap	19
Konkurranspolitikk	20
Eiendomsforvaltning.....	20
Effektivisering	20
Kommunale avgifter	20
Eiendomsskatt.....	21
Anskaffelser.....	21

Norges beste by for barn og unge

Bergen skal være Norges beste by for barn og unge. Barna er avgjørende for hvordan fremtidens Bergen blir. Derfor vil byrådet skape en best mulig barnehage og skole. Skolen skal gi like muligheter til alle, uavhengig av sosial og etnisk bakgrunn, kjønn og geografisk bosted.

Byrådet mener at dyktige lærere gir dyktige elever. Derfor er etter- og videreutdanning viktige satsingsområder. Det skal være god tid til læring i skolen. Lærerne skal bruke mer tid i klasserommet og mindre tid bak kontorpulten. Derfor skal byrådet jobbe for mindre byråkrati i skolen.

Utfordringene i skolen må løses tidligst mulig. Byrådet vil prioritere tidlig innsats hvor det settes inn lærerressurser og andre tiltak som kan bidra til at færre elever mister motivasjon og kunnskaps-hullene fjernes. Særlig vil overgangen fra barnehage til skole, og fra ungdomsskole til videregående være viktig.

Byrådet vil fortsette det store arbeidet med å forbedre skolebyggenes standard og utforming, for å sikre et godt arbeidsmiljø for både elever og lærere.

En god skole for alle

For byrådet er kunnskap øverste prioritet i skolen, og politikken som føres skal bidra til økt læring og kunnskap for elevene. Basisfagene norsk, matematikk og engelsk er et viktig grunnlag for annen læring, og disse fagene skal særlig prioriteres. Gode lese- og skriveferdigheter på et tidlig stadium er avgjørende for senere læring. Byrådet vil derfor arbeide for at alle elever skal ha grunnleggende lese- og skriveferdigheter og at andelen elever under kritisk grense i leseferdigheter skal reduseres. Innenfor realfagene vil byrådet arbeide for et samarbeid med universiteter og høyskoler for å sikre oppdatert undervisning med høy kvalitet.

Det er også viktig å måle og følge opp utviklingen i skolen i Bergen. Vi må ha kunnskap om skolen for å få kunnskap i skolen.

Derfor vil byrådet:

- satse på basisfag som matematikk, norsk og engelsk
- innføre skriftlig vurdering to ganger i året på

utvalgte trinn. Den skriftlige vurderingen skal legges frem i elevsamtaler med foreldrene

- arbeide for at alle elever skal ha grunnleggende lese- og skriveferdigheter i løpet av de to første årene
- at andelen elever som er under kritisk grense i basisfagene må reduseres ytterligere
- fortsette satsingen på realfag i bergensskolen, i samarbeid med universitetet og høyskolen
- gjøre det lettere å nivådele undervisningen basert på faglig modenhet hos elevene, og dermed gi alle større utbytte av opplæringen.
- opprettholde og videreutvikle *Sommerviten* hvor elever tilbys en sommerskole i realfag
- stille seg positiv til private lørdagsskoler
- etablere et pilotprosjekt som vil gi en samlet lengre skoledag som integrerer dagens skole, leksehjelp og SFO
- bevare og videreutvikle alternative læringsarenaer av høy kvalitet for elever i barne- og ungdomstrinnene
- innføre en forsøksordning med anonym retting av større prøver og tentamener på ungdomstrinnet
- måle og evaluere undervisningskvaliteten i skolen og offentliggjøre resultatene
- gjennomføre regelmessige normerte prøver, trivsels- og miljøundersøkelser og andre tiltak som gir svar på om skolene når sine mål
- utarbeide en årlig kvalitetsmelding til bystyret om tilstanden, kvaliteten og utviklingen i skolen
- ha en mer yrkesrettet opplæring i ungdomskolen
- styrke foreldrenes rolle i grunnskole
- satse ytterligere på fysisk aktivitet
- arbeide for at lærere har oppdaterte og godkjente fagkunnskaper i fagene de underviser i gjennom etter- og videreutdanning.
- bruke kommunens kompetanse bedre, blant annet ved bruk av morsmålslærere for å tilby flere fremmedspråk
- tilby muligheten for sammenhengende fremmedspråk fra ungdomsskole til videregående skole

- opprettholde nulltoleranse for mobbing ved å ta i bruk antimobbeprogram og ulike trivselstiltak
- videreføre ordningen med tilskudd til frivillige organisasjoner som vil drive skolefritidsordninger
- gi skolene stor grad av frihet til å gjøre egne prioriteringer gjennom prinsippet om at pengene følger eleven
- åpne for individuelle lønnsforhandlinger for skoleledere
- sikre inneklimagodkjenning, i tråd med dagens regelverk, av alle skoler i løpet av perioden
- bruke offentlig-privat samarbeid (OPS) for å rehabilitere eksisterende skolebygg og ved bygging av nye skoler
- styrke helsesøstertjenesten
- sikre en varig løsning for Den internasjonale skolen i Bergen (ISB)
- opprettholde støtten til private skoler
- realisere den vedtatte skolebruksplanen som legger rammene for en milliardsatsing på skolebyggene i Bergen.
- videreføre arbeidet med å sikre alle barn i Bergen en trygg skolevei
- søke om å overta ansvaret for den videregående opplæringen og fylkeskommunens videregående skoler i Bergen
- vurdere å samlokalisere ungdomsskoler og videregående skoler i større grad, og åpne for å tilby programfag fra videregående i ungdomsskolen
- etablere flere oppveksttun

Barnehage

Bergen skal ha fortsatt full barnehagedekning og byrådet skal sikre alle trygge og gode barnehageplasser og full bydelsvis dekning. Byrådet vil

videreføre kommunens politikk om at barnehageplasser skal prioriteres i plan- og byggesaker. Kommunens støtteordninger skal likebehandle private og kommunale barnehager. Stabile og langsiktige rammevilkår skal sikre et tilbud av høy kvalitet.

Byrådet ønsker et mangfoldig tilbud om barnepass, og ser derfor positivt på barneparker, familiebarnehager og annen organisert barnepass. Byrådspartiene vil understreke foreldrenes valgfrihet og rett til selv å bestemme hva som er riktig for deres barn, og ser derfor på kontantstøtten som et positivt virkemiddel for å sikre reell valgfrihet.

Derfor vil byrådet:

- sikre full barnehagedekning gjennom å ta i bruk de nødvendige virkemidler
- etablere et prosjekt for videre barnehageutbygging som skal sikre effektiv fremdrift i dette arbeidet
- benytte driftstilskudd og klausul om tilbakefall av tomt som virkemiddel for å få private barnehageutbygginger hurtigere realisert
- ta i bruk alle ledige skolearealer og etablere flere oppveksttun
- styrke opplæringen i barnehagene innen skoleforberedende tall- og språkforståelse
- likebehandle private og kommunale barnehager
- stille seg positiv til fleksible åpningstider i barnehagene
- satse på etter- og videreutdanningen for barnehageansatte
- opprettholde prinsippet om søskenprioritet og søskenmoderasjon
- være åpen for å prøve ut ulike driftsmodeller
- sette av midler for kjøp av barnehagetomter for bortfesting til private

Kultur, kirke, idrett og frivillighet

Frivillighet

Frivilligheten er en viktig drivkraft i et samfunn hvor private og offentlige krefter får stadig mer fremtredende roller. Frivillighet kan ikke vedtas, men det kan legges til rette for de mange tusen ildsjelene som skaper en bedre hverdag for menneskene rundt seg.

Derfor vil byrådet:

- bidra til en felles nettside for frivilligheten i Bergen
- legge frem en ny frivillighetsmelding for å styrke frivillighetens posisjon
- stimulere frivillige lag og organisasjoner som tilbyr aktiviteter til mennesker med nedsatt funksjonsevne, gjennom kommunens eksisterende tilskuddsordninger
- støtte frivillig arbeid utført av tros- og livssynsorganisasjoner som er rettet mot barn og unge
- sørge for at midler som bevilges ulike organisasjoner uavkortet skal gå til mottakerne, og ikke brukes på unødig administrasjon

Kultur

Bergen har klart å befeste seg som den mest spennende kulturbyen i Norge, og vokst til å bli en viktig europeisk kulturby. *Kulturbyen Bergen* er et resultat av målrettet innsats fra tusenvis av kulturaktører innenfor et bredt spekter av kultursjangre. Byrådet vil komme disse kreftene i møte for å skape en enda bedre kulturby. Kommunens rolle er særlig å legge til rette for kulturarenaer og kulturaktiviteter, og være en profesjonell bidragsyter når det trengs.

Derfor vil byrådet gjøre følgende innen de ulike kulturfeltene:

AMATØRKULTUR:

- støtte byens frivillige organisasjoner og aktører innen amatørkulturfeltet i tråd med vedtatt amatørkulturplan
- følge graffitiplanen med frivegger for

graffitikunst i alle bydeler, og evaluere denne

- fortsatt støtte byens buekorps
- øke støtten til lokale kunst- og kulturtiltak i bydelene

KULTURSKOLEN:

- videreutvikle tilbudet ved Bergen kulturskole, og holde prisene lave
- utvide ordningen med gratis prøvetimer for barn i barneskolen
- arbeide for flere friplasser i kulturskolen
- utvide antall plasser og forsøke å utvide undervisningstimene

KULTURHUS OG KULTURBYGG:

- arbeide for at store nasjonale kulturbygg blir lagt til Bergen
- øke kapasiteten på produksjons- og visningslokaler for musikk og scenekunst
- jobbe for å sikre kulturhus i Fyllingsdalen og Åsane

BIBLIOTEK OG MUSEER:

- jobbe for ytterligere utvidelse av bibliotekenes åpningstider, og forsøke med søndagsåpent bibliotek.
- se på virkemiddelbruken for å øke leselysten og bedre tilgangen til litteratur på nye arenaer
- sørge for gratis inngang på museer for barn og unge
- arbeide for et nytt museumsbygg på Troidhaugen
- legge til rette for nye og moderne formidlingsmetoder i museene
- legge til rette for mer samarbeid mellom de historiske museer og styrke deres posisjon
- utrede et utvidet kulturnattkonsept etter modell fra museumsuken i København

KULTURNÆRING:

- bidra til å realisere en medieby på Nøstet
- arbeide for å etablere kulturnæringsklynger, innen blant annet filmproduksjon
- videreføre satsningen på byens film-, musikk- og spillnæring gjennom nettverks-

organisasjonene som jobber for å utvikle kulturnæringene

PROFESJONELT KULTURLIV:

- bidra til å utvikle byens fremste profesjonelle kulturscener, som USF, Teatergarasjen, og Grieghallen
- videreutvikle kommunens internasjonale kulturstrategi
- jobbe for økt statlig og fylkeskommunal støtte til byens profesjonelle institusjoner
- styrke kommunens kunstnerstipendordning

Idrett

Idrett gir bedre folkehelse, bedre levekår, talenter, og opplevelser for alle. For byrådet er det viktig å ha fokus på hele bredden og mangfoldet innen idretten. Kommunen skal derfor være en viktig bidragsyter til idretten i Bergen. Vi ønsker å videreføre en ambisiøs idrettspolitik hvor det er rom for den allsidige breddeidretten, egenorganisert idrett – samtidig som Bergen skal være en viktig by for eliteidrett og større internasjonale arrangementer. Dette kan man oppnå med et tett samarbeid mellom kommunen, næringslivet og idretten selv.

Derfor vil byrådet gjøre følgende innen de ulike idrettspolitiske feltene:

TOPPIDRETSSATSING, BREDDESATSING OG SAMARBEID MED IDRETTE:

- legge til rette for toppidretten i Bergen, blant annet gjennom talentmillionen
- gi idrettslagene midler øremerket til talentsatsing
- utvikle kommunens gode tilskudds- og stipendordninger
- ta i bruk FYSAK-konseptet i flere bydeler
- sikre et mangfoldig idrettstilbud i utformingen av nye anlegg
- utvide ordningen med "åpen idrettshall" i flere bydeler.
- legge til rette for flere prosjekter der man ser kultur-, nærmiljø, og idrettsanlegg i sammenheng med skolebygg, under en paraply kalt for OppvekstPluss
- evaluere samarbeidsformen med idrettsrådet

ARRANGEMENTSBYEN BERGEN:

- jobbe for økt samarbeid mellom kommunen, idretten og næringsliv for å sikre større idrettsarrangementer til byen.
- arbeide for at det opprettes et eget arrangementskontor

IDRETTSANLEGG:

- bygge idrettsanlegg i samarbeid med idretten og private aktører, og realisere idrettsplanens prioriteringer
- satse på idrettsanlegg i nær tilknytning til skolebygg
- skjerme barneidretten for brukerbetaling på kommunale idrettsanlegg

IDRETT, LEVEKÅR OG INTEGRERING:

- samarbeide med idrettslagene om å øke rekrutteringen av innbyggere med minoritetsbakgrunn
- utvikle tiltak innen FIKS-paraplyen i tråd med intensjonene i samhandlingsreformen.

Tros- og livssynssamfunn

For byrådet er det viktig at mennesker kan finne verdimeisig forankring i hverdagen. Vi vil derfor sikre at Bergen også i fremtiden skal være en by med aktive tros- og livssynssamfunn, hvor man uavhengig av etnisk og religiøs bakgrunn skal kunne finne seg til rette. Tros- og livssynssamfunn representerer også viktige frivillige krefter som vi vil legge til rette for.

Kirkebygg er viktige arenaer for trosutøvelse, men er også viktige sosiale møteplasser og kulturarenaer – og sentral i den bergenske kulturhistorie. Derfor vil byrådet sikre forsvarlig drift og vedlikehold av byens kirkebygg, og fortsatt oppussing av historiske kirkebygg.

Derfor vil byrådet:

- arbeide for planer om nytt kirkebygg i Sædalen og sikre planleggingen av nye bygg i pressområder, som eksempelvis Haukås i Åsane
- sikre likebehandling av tros- og livssynssamfunn
- sørge for forsvarlig drift og vedlikehold av kirker og gravplasser gjennom rammefinansieringen av Bergen kirkelige fellesråd.
- fortsette restaureringen av de historiske kirkebyggene i Bergen, og legge press på staten

for å få midler til denne restaureringen

- arbeide for økte tilskudd til Bergen kirkelige fellesråd

- være positiv til flere diakoner til menighetene
- sikre arealer for kirkegårdsutvidelser
- støtte bruken av kirken som kulturarena

Byutvikling, samferdsel og næring

Kollektivtransport

Bergen vokser og det medfører et stadig økende transportbehov både internt i Bergen og til og fra nabokommunene. Det er avgjørende at veksten i antallet reisende i så stor grad som mulig skjer innen kollektivtrafikk slik Bergensprogrammet legger opp til. Bybanen vil være viktig for å oppnå dette, parallelt med at vi klarer å gjøre nødvendige forbedringer i busstilbudet. Målsetningen er at kollektivtilbudet skal være det foretrukne transportmiddelet for så mange bergensere som mulig.

Bergensprogrammet

Både for innbyggere og næringsliv er det viktig at Bergen og regionen rundt har et effektivt, moderne og tjenlig veinett. I tråd med det vedtatte Bergensprogrammet bygges Bybanen nå mot Rådalen og deretter forlenges til Flesland.

Byrådet mener det er helt avgjørende at Bergensprogrammets del 3 realiseres så snart som mulig, der Skansentunnelen – for å gjøre Bryggen bilfri – og Ringvei vest, ferdigstilles.

Fremskrittspartiet kan ta dissens i byråd i spørsmålet om den statlige finansieringen og bompengandelen i Bergensprogrammet, men vil i forbindelse med behandlingen i bystyret bidra til lavest mulige takster og at det ikke innføres kjøpriser eller tidsdifferensierte bompengeer.

Videre samferdselsutbygging

Byrådet vil fortsette reguleringen av bybanetraseen til Åsane og Bergen vest i løpet av perioden, for å sikre økt statlig medvirkning og finansiering – og bidra til å sikre kontinuerlig bygging av Bybanen i henhold til bystyrets vedtak om et helhetlig bybanenett. Byrådet krever at staten ivaretar sitt ansvar og bidrar med mer midler til finansiering av sentrale kollektiv- og samferdselsprosjekt i Bergen fremover. Videre bygging av Bybanen forutsetter at det statlige bidraget øker. Byrådet vil snarest avklare med Jernbaneverket hvilke eventuelle planer de har om bygging i Bergen

Videre vil byrådet arbeide for å få Mindetunnelen, Arnatunnelen og Ringvei øst inn i Nasjonal transportplan 2013.

Byrådet viser til arbeidet som er lagt ned i den regionale transportanalysen. Denne fremviser et stort behov for omfattende utbygging av infrastrukturen i hele Bergensregionen. Derfor vil byrådet gi høy prioritet til arbeidet med å sikre regionen et tjenlig transportsystem.

Det er et viktig mål for hele regionen å få statlige myndigheter til å erkjenne regionens behov, og bidra til betydelige deler av finansieringen av helt nødvendig infrastruktur. Byrådet vil vurdere om flere av prosjektene kan realiseres som OPS-prosjekter, og vil her særlig trekke frem Arnatunnelen som mulig OPS-prosjekt.

Byrådet vil peke på følgende prosjekter som viktige i det overordnede transportsystemet i Bergensregionen:

- Arnatunnelen
- Mindetunnelen med trafikk under Danmarks plass
- Fullverdig ringveisystem, med Ringvei øst
- E39 mot Os, inkludert Rådalskrysset
- Nyborgstunnelen og Nordhordlandspakken
- Nytt Sotrasamband som kobles til Ringvei vest med tunnel til Liavatnet
- Legge mer trafikk under lokk i sentrale områder, eksempelvis i Åsane
- Dobbeltspor gjennom Ulriken, oppgradering av Vossabanen og bygging av Ringerikstunnel
- Bygging av innfartsparkering ved kollektivknutepunkt
- Arbeide for å sikre en intermodal havn i Bergen

Et miljøløft for Bergen

Byrådet vil følge opp belønningsavtalen som er inngått med fylkeskommunen og staten. Ved trafikkteiling, for å måle nedgangen i biltrafikken, vil byrådet telle reell sentrumstrafikk, og ikke gjennomgangstrafikk på E39 som ikke skal til sentrum.

Byrådet vil fremme en sak hvor miljødifferensiering av bompengene utredes, der

det vil legges til grunn at bompengene totalt sett ikke skal økes og at midlene skal tilfalle bompengeprojektene. Byrådet vil ikke innføre køpris eller tidsdifferensierte bompenger.

Et av de viktigste tiltakene for å bremse utviklingen i biltrafikk er å opprette hyppige ekspressavganger fra og til de største kollektivknutepunktene. Dette vil være et viktig supplement til Bybanen. Byrådet vil også opprette flere sambruksfelt på hovedinnfartsårene, bygge mer innfartsparkering og innføre sanntidsinformasjon om ledige plasser i parkeringsanlegg.

Sambruksfelt i sør er under etablering. Byrådet vil på nytt søke myndighetene om å etablere sambruksfelt (2+) også i nord og vest.

Byrådet vil ha utredet en mulighet for flere egne kollektivtraseer og arbeide for å få på plass løsninger for å bedre fremkommeligheten i Bergen. Byrådet vil samarbeide med fylkeskommunen om koordinering av det videre arbeid med kollektivsatsingen i tråd med vedtatt kollektiv- og sykkelhandlingsplan og prosjektene i Bergensprogrammet.

Byrådet vil søke om å overta kollektivansvaret for Bergen.

Byrådet er positiv til at fylket tar initiativ til båttruter til Bergen sentrum for å avlaste trafikksystemet. "Snarveien", mellom Askøy og Bergen, må sikres gode rammebetingelser i fortsettelsen.

Byrådet vil i samarbeid med Hordaland fylkeskommune utarbeide en helhetlig plan for å sikre gode taxiholdeplasser og fasiliteter for taxinæringen. Det må stilles strenge miljø- og utslippskrav ved tildeling av nye taxiløyver. Taxinæringen skal kunne benytte kollektivgatene.

Kollektivholdeplasser må vedlikeholdes, renoveres og eventuelt skiftes ut i løpet av perioden. Det må sikres gode gang- og sykkelforbindelser til holdeplasser for buss og bane. Et godt og velfungerende billetteringssystem og sanntidsinformasjon må sikres.

Byrådet vil håndheve forbudet mot tomgangskjøring i sentrum.

Sykkel

Byrådet vil følge opp vedtatt sykkelhandlingsplan og arbeide for at det etableres et eget prosjekt for sykkel og sykkelveier for å sikre raskere fremdrift i dette arbeidet.

Byrådet peker på behovet for betydelig forbedret sykkeltransportnett i sentrale deler av

byen og vil særlig prioritere sentrum. En betydelig andel av sekkepostmidlene i Bergensprogrammet skal gå til sykkeltraseer i sentrum

Det skal være en sykkeltrase gjennom Bergen sentrum, via Bryggen og til Sandviken.

Videre oppfølging av regulering av sykkeltrase og miljøprioritert gate i Kong Oscars gate og Sandviksveien vil være en del av sykkelsatsingen i sentrum. Byrådet mener man bør ha adskilte sykkeltraseer for transportsyklister så fremt det er praktisk mulig.

Byrådet stiller seg positiv til reklamefinansierte bisykler ved etablerte parkeringsplasser og vil vurdere å erstatte noen eksisterende parkeringsplasser med sykkeloppstillingsplasser.

Klima og miljø

Byrådet vil følge opp arbeidet med vedtatt klima- og energihandlingsplan, handlingsplan mot lokal luftforurensning og programmet *Fremtidens byer*. I tillegg til satsning på bybane, sambruksfelt og sykkeltraseer vil byrådet ta ytterligere grep for å bedre luftkvaliteten i Bergen.

Byrådet vil videreføre samarbeidet om prosjektet *oljefri.no* for å sikre utskiftning av oljefyr til rene energikilder i Bergen, og vurdere alternative panteordninger. Arbeidet for et fullskala anlegg for landstrøm i havnen, så snart standarder for dette foreligger, skal fortsette. Byrådet vil gjennom havnemyndighetene etablere et pilotprosjekt for landstrøm.

Byrådet vil nok en gang be nasjonale myndigheter om at Bergen får være forsøksby for lavutslippssone i Norge.

Byrådet vil legge til rette for at Bergen fortsatt skal være ledende innenfor miljøteknologi og miljøforskning. Det bør tilrettelegges for næringsklynger og utdanningstilbud innenfor miljø og klima.

Ved utarbeidelse av reguleringsplaner av et visst omfang oppfordres det til å utrede muligheten for alternative energikilder, etter modell fra *Ny energi rundt Damsgårdssundet*. Utvikling av varmesentraler basert på biobrensel og sjøvarme må sikres gode rammebetingelser. Byrådet er positiv til etablering av fjernvarme, der hvor dette er hensiktsmessig og gir god miljøgevinst, og etablering av et biogassanlegg.

Byrådet vil fortsette arbeidet med bossug i sentrum, i borettslag og nye utbyggingsområder i sentrum og bydelene. I tillegg må økt bossrydding prioriteres og flere tilpassede returstasjoner opprettes der bossugløsninger ikke lar seg realisere.

Klima og miljøtiltak i egen virksomhet

Byrådet ønsker at Bergen kommune går foran som et godt eksempel og vil derfor satse på klima- og miljøtiltak i egen virksomhet. I tillegg skal miljøledelse implementeres i Bergen kommune, herunder tiltak for å redusere klimagasser, redusere lokal forurensing og miljøskadelige effekter av egen virksomhet. Byrådet vil ha spesielt se på miljøvennlig transport og oppfølging av kommunens bilpolitikk. Det gode arbeidet med energiledelse i kommunale bygg skal fortsette.

Boligsatsing og boligreform

Det er et stort behov for flere boliger og mange førstegangsetablerere sliter med å komme inn på boligmarkedet, særlig etter at kravene til finansiering har blitt skjerpet. Løsningen på dette er å bygge flere boliger og ha en aktiv og handlekraftig boligpolitikk. Byrådet vil at flest mulig innbyggere skal få bo trygt og godt i egen bolig.

Byrådet vil gjennomføre en boligreform og omorganisere arbeidet med boligpolitikk i kommunen for å gjøre boligpolitikken mer effektiv. Byrådet vil følge opp samarbeidsavtalen med Husbanken om bolig og velferdsatsing med sikte på en bedre målretting av det boligpolitiske arbeidet og en best mulig bruk av Husbankens virkemidler.

Byrådet vil bidra til økt boligbygging og fortsatt god og langsiktig samordnet areal- og transportplanlegging, raskere saksbehandling, økt fortetting og være en positiv ja-kommune. Vi vil prioritere bærekraftige og fremtidsrettede utbyggingsprosjekt med gode energiløsninger i bygg og god byggutforming og arkitektur.

Byrådet vil i samarbeid med Husbanken tilrettelegge for differensierte boligtilbud. Behovene varierer og det er byrådets ønske at man tilrettelegger både for innbyggere med lav bo-evne og innbyggere med store omsorgsbehov. Det vil i den forbindelse være viktig å differensiere kvalitet og egenskaper ved de ulike boligtypene som skal etableres og fremskaffes.

Byrådet vil redusere antall kommunale boliger i bydeler med mange slike boliger gjennom nedsalg av deler av eksisterende bygningsmasse og kjøp og etablering i nye områder. Det settes i gang et utredningsprosjekt med handlingsprogram og påfølgende gjennomføring av dette. Byrådet vil

fortsette den utvidede bruken av virkemidler som startlån og "fra leie til eie".

For å sikre flere studentboliger vil byrådet vurdere om ytterligere én kommunal tomt kan bortfestes på samme måte som studentboligene på Grønneviksøren. Byrådet vil jobbe for å øke andelen studentboliger i Bergen.

Det viktigste virkemiddelet kommunen har for å hjelpe flere inn på et trangt og kostbart boligmarked er å legge til rette for at det bygges flere boliger. Derfor vil byrådet øke ambisjonsnivået for bygging av nye boliger i Bergen i perioden.

Friluftsliv og gode levekår

Byrådet er opptatt av å sikre god livskvalitet gjennom aktiv livsutfoldelse og bruk av byens parker, grøntområder, fjell og vassdrag. Tilrettelegging av arealer til allmennheten som idrettsanlegg og anlegg for rekreasjon og friluftsliv er viktig.

Bergen er en vakker, naturskjønn og innbydende by. Det er viktig å ta vare på byens grønne lunger og friområder, samt sikre allmennheten tilgang til disse. Byrådet vil sørge for nødvendig opprustning og vedlikehold av parker og grøntarealer både i sentrumsnære strøk og i bydelene. Våre grønne byrom fungerer som viktige urbane pustehull, og disse skal rustes opp og gjøres mer tilgjengelige for byens innbyggere.

I Bergen har man fantastiske muligheter for friluftsliv i Byfjellene. For byen er dette en viktig verdi og ressurs – og slike gode friluftsmuligheter så nært sentrum er en konkurransefordel for storbyen Bergen. Byrådet vil legge til rette for at enda flere skal få gleden av å oppleve natur og friluftsliv i Byfjellene.

En grønnere og mer tilgjengelig by

Byrådet er opptatt av at Bergen sentrum skal være attraktivt for beboere, næringsdrivende og besøkende. Derfor vil byrådet intensivere arbeidet med parkeringshus i Fløyfjellet. Dette vil gjøre sentrum mer tilgjengelig samtidig som det reduserer trafikkbelastningen i sentrum. Sammen med Skansentunnelen, innfartsparkering og bilfri Bryggen, vil dette gjøre Bergen til en mer tilgjengelig by med bedre plass for mennesker og grønne lunger i byrommene.

Det er også viktig å flytte overflateparkeringsplasser inn i fjell. Derfor vil byrådet blant annet jobbe for en rask realisering av parkeringshus på

Skansen og utrede mulighetene for en utvidelse av Klostergarasjen.

Et levende sentrum

Byrådet ønsker at Bergen skal ha et levende sentrum som er attraktivt for handel så vel som et godt sted å bo. Det er ønskelig med et større mangfold av innbyggere i sentrum, slik at en ikke får uheldig overrepresentasjon av enkelte grupper og hyblifisering. For å gjøre sentrum attraktivt for flere, må det bygges flere boliger, mer differensiert og større enn det gjøres i dag.

Byrådet vil rullere høyhusmeldingen. Området sør for Grieghallen trekkes spesielt frem som et passende transformasjonsområde. For at området spesielt, og sentrum generelt, skal være mer attraktivt for småbarnsfamilier må det være flere barnehageplasser. Tilfredsstillende uteområder skal skapes ved at annen bebyggelse går i høyden.

Byrådet vil fremme en sak om reklamefinansiering av byromsmøbler for å finansiere utbygging av offentlige toalett og bysykler, samt vedlikehold og opprustning av bussholdeplasser. De historiske delene av Bergen sentrum skal holdes fri for reklame, og byens kulturliv skal sikres egne oppslagstavler. En slik prosess skal gjøres i samarbeid med kulturlivet og arkitektmiljøer.

Bergen er en unik by. Den har dype historiske røtter og tradisjoner som det er viktig å ta vare på for fremtiden. Det gjelder for eksempel middelalderkirkene, Bryggen, Sandviken og mange andre historiske steder og bygninger. Det er viktig å ta vare på Bergens unike historiske og kulturelle arv, og sikre at historiske steder vernes og holdes i god stand. Byrådet vil være en pådriver for økte statlige rammer til istandsetting av våre kulturminner.

En trygg storby

Bergen skal være en trygg og attraktiv by for alle og kriminaliteten skal være lavest mulig. Selv om politi og justissektor er et statlig ansvar, skal byrådet bidra i kampen mot kriminalitet blant annet gjennom politirådet.

Byrådet vil legge forholdene til rette for at politiet kan ha nærmiljøstasjon der det er behov for det.

Byrådet vil støtte at narkotikadomstolen i Bergen opprettholdes. Gjennom en revisjon av politivedtektene vil byrådet vurdere strengere restriksjoner på aggressiv tigging og ulovlig gatesalg

i Bergen. Hærverk og forsøpling skal slås ned på, og det skal vurderes strengere tiltak for å begrense unødig støy. Byrådet vil vurdere en utvidelse av politivedtektene til å gjelde hele Bergen.

Det er viktig å bidra til forebyggende og holdningsskapende tiltak for å bekjempe rusavhengighet, samtidig som politiet må slå ned på ulovlig aktivitet. Det er viktig at rusaktivitet ikke skjer i nærheten av steder hvor ungdom ferdes, og at man ikke risikerer at ungdom oppfatter narkotika som akseptert. Byrådet tolererer ikke at Nygårdsparken er en åpen rekrutteringsarena for rusavhengige.

Byrådet vil fortsette kampen mot én-prosents MC-klubber og bekjempe disse med alle lovlige virkemidler.

Næringspolitikk

Bergen skal være en spennende, nyskapende og livskraftig by med et konkurransedyktig næringsliv i utvikling og vekst. For å finansiere et godt velferdstilbud er kommunen avhengig av et lønnsomt og verdiskapende næringsliv. Byrådet vil arbeide for at Bergensregionen skal være et attraktivt sted å skape dagens og fremtidens arbeidsplasser, i en region preget av innovasjon og nyskaping. Skal Bergen være den foretrukne kommunen for nyetablering, må de ansatte og deres familier oppleve at kommunen har gode skoler med høy kvalitet, at helsetilbudet er godt, samt at kulturlivet er en berikende dimensjon for innbyggerne.

Grunnlaget for byrådets næringspolitikk er blant annet lagt gjennom bystyrets behandling av strategisk næringsplan. Det er her pekt ut tre satsingsområder for næringspolitikken:

- Innovasjon og nyskaping
- Fokus på hav, kyst og energi
- Kultur- og opplevelsesnæringene

Bergensregionen har også verdens fremste miljø for undervannsteknologi – et næringsområde som byrådet vil bidra til at utvikles ytterligere. For å klare dette er det viktig med en god dialog med olje- og energiselskapene og subsea-miljøet om hvordan vi sammen kan styrke Bergens posisjon i kampen om investeringer og arbeidsplasser i denne bransjen. For denne bransjen er det særdeles viktig å få etablert sivilingeniørstudium i Bergen og dette vil byrådet jobbe hardt for å få til.

Universitetet, høyskolene, studentene og fagmiljøene er en essensiell del av kunnskaps- og

næringsbyen Bergen. Gjennom forskningen og undervisningen som skjer i disse institusjonene og miljøene legges grunnlaget for fremtidens bedrifter og arbeidsplasser.

Byrådet vil arbeide for at Bergen fortsatt skal være en attraktiv studentby. Byrådet vil derfor legge til rette for bygging av flere studentboliger, der også private kan delta.

Næringslivet i Bergen er viktig for velferden fordi det skaper jobber som gir skatteinntekter og danner grunnlaget for at Bergen er en by i vekst. Samtidig er inntektssystemet i Norge urettferdig og belønner ikke kommuner som legger til rette for verdiskaping. Derfor vil byrådet jobbe for at inntektssystemet til kommunene endres slik at det er en større sammenheng mellom en kommunes skatteinntekter og hva kommunene får beholde av egne inntekter.

Videre vil byrådet arbeide for at kommunene skal få beholde store deler av selskapsskatten som under dagens regjering har blitt en helstatlig skatt. Dersom kommunesektoren belønnes for å ta verdiskaping og næringspolitikk på alvor, er dette noe som vil komme hele samfunnet til gode gjennom høyere inntekter og mer velferd.

For å nå ambisjonene på næringsfeltet vil byrådet:

- arbeide for å styrke Bergens posisjon som Europas marine hovedstad
- fremskaffe og legge til rette for flere næringsarealer
- arbeide for å sikre en intermodal havn i Bergen
- fortsette å legge til rette for ny næringsvirksomhet i sentrumsnære strøk
- tilstrebe bred politisk tilslutning til viktige prosjekter for næringslivet
- øke den kulturbaserte næringsutviklingen
- jobbe for at det etableres flere lærlingplasser i Bergen
- videreutvikle og evaluere Business Region Bergen (BRB) i nært samarbeid med våre nabokommuner
- være en aktiv deltaker i Bergensalliansen
- fortsette det gode samarbeidet med Stavanger, Haugesund og Stord, samt knytte tettere bånd til kommuner nordover langs Vestlandskysten
- jobbe for Bergens interesser når nye statlige arbeidsplasser skal opprettes
- legge til rette for utvikling av kortreist mat, matfestivaler og landbruk i regionen
- fortsatt arbeide for at sivilingeniørstudiet blir

etablert i Bergen

Bergen er Norges viktigste turistby og turisme utgjør en stor del av Bergens næringsliv samtidig som turisme er viktig for profilering av Bergen i utlandet. Byrådet ønsker å legge forholdene enda bedre til rette for dem som besøker Bergen. Det er viktig at turistene får en positiv opplevelse av byen og regionen når de er på besøk, slik at de kommer tilbake og anbefaler Bergen som reisemål til andre.

Byrådet vil:

- videreutvikle Bergen som reiselivsby og samarbeide med aktørene i bransjen for å forbedre skilting av attraksjoner og offentlige toaletter, samt bedre forholdene for bussparkering
- arbeide for at Bergen blir mer attraktiv som vertskapsby for konferanser, møter og messer.
- arbeide for å sikre Torget som attraktivt utsalgssted for kortreist mat og norsk sjømat
- arbeide for at Bergen lufthavn Flesland skal være en tjenlig flyplass for byen og regionen
- arbeide for at det opprettes flere direkteruter til og fra Flesland
- arbeide for at Bergen blir en mer barne- og familievennlig turistby

Effektiv byggesaksbehandling

Bergen skal være en ja-kommune som er imøtekommende, serviceinnstilt og en konstruktiv samarbeidspartner i utbyggingspolitikken. Det skal være enkelt å bygge i Bergen, og byrådet vil derfor arbeide for å forenkle og effektivisere kommunens plan- og byggesaksbehandling ytterligere. Byrådet erkjenner at saksbehandlingstiden i kommunen må ned og tidsfrister for saksbehandling skal overholdes.

Kommunen skal møte nye søknader og tiltak med en positiv innstilling, og en ja-holdning skal ligge til grunn for nye prosjekter og tiltak. Samtidig skal det stilles tydelige, rettferdige og forståelige krav overfor den som vil bygge, og overtramp av villkårene i byggetillatelse skal slås hardt ned på.

Byrådet legger bystyrets vedtak om kommuneplanens arealdel til grunn i arealpolitikken, og vil revidere eldre kommunedelplaner i samsvar med denne for å gi økt forutsigbarhet.

Havneutvikling

Byrådet vil styrke Bergen som cruise- og havneby og vil utarbeide en egen politikk for sjøtransport. Byrådet vil flytte godshåndteringen til Bergen sør, og samarbeide med Jernbaneverket om bygging av ny trasé til Flesland for å sikre en fremtidsrettet og intermodal havn. Byrådet vil fortsatt arbeide for en ny innseilingsled, for å sikre fremtiden til Bergen sentrum som en attraktiv cruisedestinasjon.

Den nye havne- og farvannsloven gjeldende fra 1. januar 2010, stiller blant annet krav til et økonomisk skille mellom forvaltnings- og driftsoppgaver i havnerelatert virksomhet. I tillegg vurderer Fiskeri- og kystdepartementet Bergen og omland havnevesen (BOH) som særlig viktig for å utvikle effektiv sjøtransport av personer og gods, og Bergen og omland havnedistrikt er således blitt en

såkalt utpekt havn, hjemlet i havne- og farvannslovens. Som følge av den nye havne- og farvannsloven og endringer i rammebetingelsene, blir det nå viktig å få etablert formålstjenlige selskaper som hver for seg kan drives så effektivt og forsvarlig som mulig innenfor det rammeverk som den nye havne- og farvannsloven stiller.

BOH utreder alternative selskapsformer for den fremtidige havnevirksomheten i samarbeidskommunene. Byrådet foreslår at det nåværende havnesamarbeid i BOH oppløses. Parallelt igangsettes arbeid der det utredes en ny organisering av både forvaltnings- og driftsoppgaver på havnen. Bergen kommune tar med dette tilbake disposisjonsretten på alle havneeiendommer i Bergen da disse allerede eies av kommunen, men som BOH i dag disponerer. Som en del av denne omleggingen vil byrådet vurdere å konkurranseutsette havnedriften.

Omsorg og sosiale tjenester

Rus

En av våre største sosiale utfordringer er rusmisbruk. I kjølvannet av rusmisbruk følger tragedier for den enkelte rusavhengige, familie, venner og for samfunnet. Byrådet vil ta i bruk de virkemidler som fungerer for å hindre at mennesker blir rusavhengige. De som likevel faller utenfor skal få målrettet oppfølging og hjelp. Kommunens ruspolitiske strategi- og handlingsplan for 2011-2016 vil ligge til grunn for dette arbeidet.

Kommunen skal være pådriver for bedre tjenester i alle ledd. Forebygging, behandling, rehabilitering og ettervern skal knyttes tettere sammen. Alle aktører må få klarere roller, og samarbeidet skal bli bedre.

Køene for behandling er for lange. Rusavhengige bør selv ha muligheten til å legge seg inn til avrusning og utredning, for senere å bli sendt til behandling. Byrådet vil arbeide for at helseforetakene tilbyr en 24-timers behandlingsgaranti. Brukerne skal selv ha mulighet til å påvirke valget av behandlingsinstitusjon. Byrådet vil være en pådriver overfor helseforetaket, og jobbe for kommunal overtakelse av ansvarsfeltet dersom situasjonen ikke blir betraktelig forbedret fra dagens situasjon.

Bergen har særlige utfordringer innen rusomsorg da kommunen er et regionsenter. Det medfører at mange rusavhengige befinner seg i Bergen og mottar tjenester uten at de er innbyggere her. Ingen rusavhengige skal nektes tilbud, men det er viktig at rusavhengige som ikke sokner til Bergen settes i kontakt med hjelpetiltak i hjemkommunen. Byrådet vil derfor styrke det regionale samarbeidet og arbeide for en rusplan som omfatter hele Bergensregionen.

Alkohol er det rusmiddelet som gjør størst skade i samfunnet i dag, og bevisstheten rundt skadevirkninger knyttet til alkoholbruk må økes blant barn, foreldre og skoler.

Byrådet vil:

- arbeide for å fjerne åpne russcener som Nygårdsparken, og hindre etableringen av nye
- sikre en helhetlig rusomsorg gjennom tett oppfølging, valgfrihet og samhandling med

offentlige, ideelle og private aktører

- klargjøre rollene til de ulike aktørene og sikre samarbeid og kontinuitet gjennom en tverrfaglig arbeidsgruppe
- opprette tettere regionalt samarbeid innen rusomsorg, og sette rusavhengige i kontakt med hjelpetilbudet i hjemkommunene
- jobbe for at staten øker ressursene til tjenester rettet mot rusfeltet
- skissere tiltak for å fjerne åpne russcener i egen handlingsplan
- arbeide for mer bruk av kontrolltiltak ved åpne russcener
- at forebyggende arbeid skal få mer oppmerksomhet, og tidlig innsats blant barn og unge skal prioriteres. Skolehelsetjenesten, PPT og psykiske helsetjenester skal prioriteres
- knytte tjenester innen psykisk helse og rus tettere sammen
- påvirke statlige myndigheter til å åpne for mer bruk av tvang, spesielt overfor unge rusavhengige
- sikre narkotikadomstolen i Bergen og i større grad vurdere bruk av behandling fremfor straff
- øke satsningen på skadereuserende tiltak og være en pådriver for lavere terskel for bruk av substitusjonsbehandling.
- etablere flere boliger og bidra til at flere rusavhengige blir i stand til å bo i eget hjem
- tilrettelegge for arbeid og aktivitet tilpasset brukernes funksjonsnivå
- utrede muligheter for ulike former for tilsyn av rusavhengige under aktiv rusing, men byrådet vil ikke opprette sprøyterom i perioden
- informere ytterligere om farene ved rusmisbruk, og informere rusavhengige om mindre skadelige former for rusinntak
- etablere døgnbasert sykehjemstilbud for rusavhengige som trenger det
- anmode om at nasjonale myndigheter i større grad evaluerer og følger opp resultatoppnåelse i rehabiliteringstilbudet

Ansvarlig alkoholpolitikk

Bergen skal være en attraktiv by for innbyggere, tilreisende, kultur- og næringslivet. Samtidig skal alkoholpolitikken ivareta innbyggernes behov for trygghet og trivsel. Derfor er det viktig for byrådet å ivareta alle disse hensyn samtidig som man begrenser rusrelatert vold og hærverk.

Forskning viser at bruk av alkohol og narkotika bør sees i sammenheng, særlig blant unge fordi tidlig alkoholdebut øker risikoen for bruk av narkotika. Byrådet ønsker derfor å føre en enhetlig rusmiddelpolitikk ved at man ser forebygging i sammenheng med behov for innsats på rehabiliteringsområdet. Mangelfulle eller dårlig målrettede forebyggingstiltak fører til økt behov for oppfølging og rehabilitering av rusmiddel-misbrukere.

Alkohol er også et økende problem blant barn og unge. Byrådet ønsker derfor at holdningsskapende arbeid blant barn og unge må økes og intensiveres. Byrådet ønsker også å øke støtten til rusfrie tiltak og arrangement for barn og unge. Alkoholbruk blant mindreårige foregår i stor grad andre steder enn på skjenkesteder, derfor vil byrådet kraftig innskjerpe kontrollvirksomheten for butikker som har salgsbevilling for alkohol. Det skal også legges til rette for flere rusfrie soner i samfunnet generelt. Prinsippet om rusfri idrett skal være gjeldende i Bergen.

Byrådet vil at all alkoholomsetning skal skje på alkohollovens premisser. Ved tildeling av bevillinger skal politiets uttalelser og anbefalinger spesielt vektlegges.

Byrådet vil høste erfaringer fra *STAD-prosjektet* i Stockholm og undervise både politiet og skjenkekontrollører om rapportskrivning, observasjonsteknikker m.v. Satsingen på *Ansvarlig vertskap* skal fortsette.

Byrådet kommer ikke til å tillate skjenkebevillinger til én-prosents MC-klubber, til arrangementer i deres klubblokaler eller i deres regi.

Utvidet skjenketid til kl. 02.30 kan utøves ved steder der alle som arbeider med servering av alkohol eller dørvakter etter kl. 24.00 har gjennomgått kursopplegget for ansvarlig alkoholhåndtering. Ved steder hvor det er 18-års aldersgrense skal det være minst tre ansatte tilstede fra kl. 24.00 til stedet stenger.

Byrådet vil tillate alkoholserving uten krav om matomsetning.

Byrådet vil åpne for at kultursteder kan skjenke så lenge som loven tillater. Med kultursteder menes

steder hvor det foregår kulturvirksomhet som blant annet revyer, kabareter, konserter, musikk-arrangementer med videre. Det er en forutsetning at kulturaktiviteten utgjør en vesentlig bestanddel i virksomheten, at de er forhånds-annonserte og at det selges billetter i et visst omfang. Som kultursteder i denne bestemmelsen regnes ikke steder som bare tilbyr livemusikk som et supplement til den ordinære pub- og bardriften.

I forbindelse med store byomfattende festivaler og arrangementer som Festspillene, Bergenfest og Nattjazz kan det gis anledning til utvidet skjenketid til lovens maksimaltid fra festivalens første til og med siste dag. Tillatelsen til utvidet skjenketid gjelder ved alle skjenkesteder innenfor den indre bomringen.

Eldre og omsorgstrengende

Bergen skal være en god by å bli gammel i. De som går alderdommen i møte skal være sikre på at de får dekket sine omsorgsbehov, med tjenester av høy kvalitet og tilpasset den enkeltes behov. Byrådet vil at omsorgstrengende skal få valgfrihet innen pleie- og omsorgstjenestene. Flere tilbydere skal derfor slippe til, og valgfriheten skal utvides til flere områder. Dette betyr samtidig at flere eldre skal få muligheten til å bo lengre i eget hjem.

Byrådet vil ha fokus på å benytte hele "omsorgstrappen". Alle trinn i omsorgstrappen skal utnyttes bedre, og dermed gi en mer tilrettelagt tjeneste for de eldre. Dette betyr blant annet at tjenester i hjemmet skal forbedres, og satsingen på døgnbemannede omsorgsboliger, *OmsorgPluss*, skal fortsette. Samtidig skal det sosiale og kulturelle tilbudet til eldre være i fokus.

Byrådet vil fortsette kompetanseutviklingen blant egne ansatte, gjennom *Kompetanseløftet*. Kompetansesenteret for demensomsorg skal være førende innen sitt felt, og kompetansenettverket mellom institusjoner og omsorgstjenestene skal videreutvikles. Det skal også settes krav til lederne, og det skal gjennomføres tiltak for å videreutvikle ledernes kompetanse.

Teknologi gir et viktig tilskudd til trygghet og mer frihet. Byrådet vil derfor arbeide for økt satsing på omsorgsteknologi. Elektroniske pasientjournaler skal videreutvikles, og nye systemer skal gjøre det sikrere og enklere å formidle opplysninger mellom forskjellige tjenestesteder.

Byrådet vil prøve ut «Lottemodellen» på flere sykehjem i Bergen. Modellen har sin opprinnelse i Danmark, og på Lottehjemmene arbeider man ut ifra filosofien om at sykehjemmet er de eldres bolig.

Her er skillet mellom pasient og sykepleier fjernet, og arbeidet er rettet mot å gi de eldre så mange gode opplevelser som mulig. Dette har blant annet resultert i høyere trivsel, lavere sykefravær og at de eldre trenger færre medisiner.

Byrådet vil:

- innføre alternative arbeidstidsordninger
- fremme kvalitet og mangfold i eldreomsorgen blant annet gjennom konkurranseutsetting og fritt brukervalg av tjenester
- legge til rette for mer spesialisering og rehabilitering ved sykehjemmene
- regulere to tomter til sykehjem, og legge til rette for flere offentlige og private omsorgsboliger av typen *OmsorgPluss*
- bygge ett nytt sykehjem og samlokalisere barnehage og sykehjem på samme tomt
- øke antall sykehjemsplasser, og bevare muligheten for at ektepar kan bo sammen
- bedre individuell tilrettelegging for brukere på kommunale tjenestesteder
- opprettholde 20 prosent av sykehjemsplassene som korttidsplasser
- vurdere utvidelse for bruk av omsorgslønn
- stimulere frivillig innsats og bedre organisering av sosial og kulturell aktivitet for eldre blant annet gjennom den kulturelle spaserstokken
- opprettholde det frie brukervalget innen hjemmehjelp og hjemmesykepleie
- sikre seniorsentre

Helsetjenester

Helsetjenestene i Bergen kommune skal omfatte et bredt spekter av tilbud innen helsefremmende og forebyggende arbeid. Samhandlingsreformen vil kreve mer av de kommunale tilbudene, og byrådet vil styrke helsetjenestene i Bergen. Samarbeidet med Helse Bergen skal videreutvikles, og antall liggedøgn på sykehusene med kommunal medfinansiering skal reduseres.

Byrådet vil satse mer på forebygging og behandling av psykiske problemer. Spesielt barn og unge skal prioriteres i dette arbeidet, og prosjekt med skolepsykolog videreføres. Samarbeidet mellom helsesøstre, lærere og fastleger skal styrkes. Det skal tilrettelegges for arbeids- og aktivitetstilbud for personer med psykiske problemer.

Byrådet vil arbeide for å redusere levekår- og helseutfordringer i Bergen. Det skal gjennomføres ny levekårskartlegging. Gjennom denne kartleggingen vil man få kunnskap om endringer siden sist undersøkelse, og legge frem en handlingsplan for levekår og områdesatsing.

Byrådet vil:

- fremme forebyggende livsstilsarbeid gjennom etablering av en frisklivssentral
- styrke skolehelsetjenestene og helsestasjonsarbeidet
- gi bedre seksualundervisning og bedre barn og unges seksuelle helse
- gi bedre svangerskapsoppfølging, og oppfølging etter fødsel
- spisse innsatsen mot områdene som kommer dårligst ut i levekårskartleggingen
- styrke aktivitets- og fritidstilbudet i utsatte områder gjennom omdisponering av kommunale tilskuddsmidler
- sikre at flest mulig får individuelle oppfølgingsplaner innen det psykiske helsetilbudet
- arbeide for å styrke forebyggende arbeid, behandling og rehabilitering gjennom ergo- og fysioterapitjenesten

Integrering

Bergen skal være en inkluderende by. Byrådet vil satse på norsk språk- og kulturopplæring for alle. For å hindre at mennesker havner på passive ytelser, skal flest mulig gjennomgå arbeids- og kvalifiseringsprogram.

Arbeid og frivillig aktivitet skal bidra til aktivisering og integrering.

Det skal tilrettelegges for økt aktivitet utenfor hjemmet for innvandrerkvinner, gjennom blant annet kunst, kultur og idrett. Kommunen skal rekruttere innvandrere til arbeidslivet, og tilrettelegge for yrkesaktivitet.

Byrådet vil:

- øke andelen barn med minoritetsspråklig bakgrunn som går i barnehage
- sette krav til norsk kultur- og språkopplæring, og gi tilbud om frivillig skoleforberedelse i barnehagen
- ta imot så mange flyktninger som kapasiteten i mottaksapparatet tillater

- gjennomføre holdningsskapende arbeid mot rasisme og diskriminering
- videreutvikle innholdet i *Introduksjonsprogrammet* for å oppnå større grad av selvstendighet
- sikre at alle flyktninger som kommer til Bergen får en god oppfølging

Barnevern

Byrådet understreker viktigheten av gode rammevilkår for at alle barn skal få en god start på livet og en trygg og stabil oppvekst, hvor de ikke utsettes for vold, overgrep eller forsømmelse. Kommunen skal likevel være beredt på å hjelpe de som trenger bistand utenfor familien.

Byrådet har et godt samarbeid med Bufetat, men ønsker å overta statens ansvarsområder. Tjenesten skal gjøres mer koordinert og helhetlig, samtidig som det skal skapes et mer differensiert og tilpasset tilbud.

SOS-barnebyer har etablert Norges første barneby i Bergen. Byrådet vil være en pådriver for at familiehusene blir brukt.

Byrådet vil peke på følgende viktige prioriteringer:

- Tidlig innsats, forebygging og behandling av rettet mot barn med adferdsvansker.
- Jobbe for at det tillates mer bruk av tvang i tilfeller hvor barn ruser seg
- Videreutvikle og implementere tverrfaglige metoder for å bistå familier som trenger det
- Skape et mer helhetlig og sammenhengende barnevern, blant annet gjennom overtakelse av det statlige barnevernet
- Bedre samordningen, styringen og kontrollen over tiltaksutvikling og kostnadsnivå
- Implementere nye metoder for hurtig kartlegging og intervensjon
- Aktivt bruke barn- og familiesentrene
- Tilrettelegge for bedre samarbeid mellom familie, skole, politi og barnevern
- Jobbe for å begrense "turnoveren" blant ansatte i de kommunale barnevernstjenestene
- Utvikle bruken av familieråd

Utviklingshemmede

Byrådet vil jobbe for at alle innbyggere får mulighet til å ta del i samfunnet og aktivitetene som

Bergen har å by på. Tilpasninger skal gjøres både i hjemmet, på skole, på arbeidsplassen og i det offentlige rom basert på den enkeltes behov. Det er viktig at brukere av kommunale tjenester har valgfrihet. Vi vil derfor fortsette å gjøre det mulig å velge leverandør av kommunale tjenester.

Bergen kommune skal fremdeles ha et av Norges beste ferietilbud for utviklingshemmede, og kompetanse blant de ansatte skal fortsatt økes gjennom e-læringsverktøy og helsefagarbeiderutdanning i kommunal regi.

Alternative arbeidstidsordninger har gitt mange utviklingshemmede en ny tilværelse. Nye arbeidstidsordninger skal innføres på flere tjenestesteder, og det skal jobbes for å fjerne krav om årlig sentral godkjenning.

Avlastningstiltak overfor utviklingshemmede er en forebyggende tjeneste som demper belastningen på foreldre, og utsetter behovet for utvidede kommunale pleie- og omsorgstjenester. Tjenesten skal derfor videreutvikles og bære preg av høy kompetanse og individuell tilrettelegging.

Byrådet vil:

- jobbe for å stryke omfanget av pleie- og omsorgstjenester i eget hjem
- gi tilskudd til frivillige lag og organisasjoner som skaper aktivitetstilbud
- bedre dagtilbudet til utviklingshemmede
- jobbe for å øke antall VTA-plasser
- forbedre koordineringen for foreldre som har utviklingshemmede barn
- hjelpe flere utviklingshemmede til å kunne bo i egen bolig
- sikre støttekontakt for de som har behov for det

Funksjonshemmede

Alle mennesker skal ha like gode muligheter for å fungere i samfunnet. Det bør derfor legges bedre til rette for funksjonshemmede og kronisk syke. Kommunen har ansvar for kommunale bygg. Unge funksjonshemmede skal ikke plasseres på sykehjem.

Der det er behov for det, vil vi samarbeide med private og frivillige og ideelle organisasjoner om å bygge flere bofellesskap for unge funksjonshemmede.

Byrådet vil:

- jobbe for at flere kan være med i ordningen

- med brukerstyrt personlig assistanse (BPA).
- arbeide for at omsorgslønn eller BPA skal vurderes som et alternativ til tradisjonelle hjemmetjenester, dersom det er ønsket av bruker eller pårørende tilrettelegge for universell utforming i byplanlegging og i alle kommunale bygg

Sosialomsorg

Sosialtjenesten skal sikre levekårene for vanskeligstilte, samt bidra til sosial og økonomisk trygghet. Hjelp til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet er noen av tjenestens viktigste oppgaver. Sosialtjenesten skal være et siste sikkerhetsnett og yte økonomisk sosialhjelp når der ikke finnes andre muligheter.

Byrådet vil satse på bruk av individuell plan og oppfølging. Unge mennesker med sosialhjelp skal være en prioritert gruppe, og flere skal gjennom kvalifiseringsprogram og ut i arbeid eller utdanning. Sosialhjelp skal være en midlertidig ytelse, og dersom personer av helsemessige årsaker ikke kan delta i arbeidslivet, skal sosialtjenesten bistå med utredning av trykderettigheter.

Sosialtjenesten skal gi bostedsløse et midlertidig botilbud. Samtidig skal flere hjelpes over i kommunale og private boliger gjennom botrening, oppfølgingstjenester og kommunale garantier og boligformidling. Det skal etableres flere kommunale utleieboliger, i samsvar med vedtatte planer. Bruk av midlertidig botilbud til ungdommer skal reduseres til et minimum.

Byrådet vil:

- øke bruken av arbeidstrening og kvalifiseringsprogram
- stille større krav om arbeid eller aktivitet for de som mottar sosialstøtte
- sikre at sosialhjelpsmottakere kommer raskere over i arbeid eller tilrettelagte ordninger
- regulere sosialhjelpsatsene
- etablere flere tilrettelagte arbeidsplasser
- gi økonomisk rådgivning til vanskeligstilte

Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen innføres fra 1. januar 2012. Den vil pålegge kommunen mer ansvar og flere oppgaver. Intensjonen bak reformen er å forebygge fremfor å reparere, få ulike ledd i helsetjenestene til å samarbeide bedre, og flytte tjenestene nærmere der folk bor. Kommunene får dermed et større ansvar for folkehelse, forebygging, behandling og etter hvert øyeblikkelig hjelp med døgnopphold. Fastlegene vil få en nøkkelrolle i dette arbeidet, og byrådet vil styrke samarbeidet med fastlegene, med vekt på kvalitetsutvikling.

Kommunen må øke sin innsats i behandling av ulike pasientgrupper, som alternativ til sykehusinnleggelse. Pasienter skal utskrives tidligere fra sykehusene, og dette vil kreve mer kapasitet og kompetanse i de kommunale tjenestene. Kommunen får finansieringsansvar for pasienter i behandling og utskrivningsklare pasienter på sykehusene, og byrådet vil jobbe for å behandle og rehabiliterer flest mulig i kommunal regi.

Det vil være en utfordring å forutse og kontrollere produksjonen av sykehustjenester, og behovet for kommunale tilbud. Byrådet vil derfor kreve statlig fullfinansiering av gjennomføringen og nye tiltak knyttet til Samhandlingsreformen. Reformen må gjennomføres gradvis, slik at kommunen får mulighet til å kartlegge behovet for helsetjenester, og opprette nye tilbud.

Det forventes betydelig større vektlegging av den forebyggende innsatsen, spesielt rettet mot ulike risikogrupper og mennesker med livsstilsrelaterte helseproblemer. Byrådet vil derfor etablere en frisklivssentral, som skal gi tilbud til mennesker med behov for hjelp til å endre helseadferd.

En fremtidsrettet kommune

For byrådet er det viktig å føre en langsiktig og fremtidsrettet politikk som sikrer en best mulig drift av Bergen kommune, der innbyggernes penger kommer innbyggerne til gode og sikrer gode rammebetingelser og levekår for alle.

Bergen er en by i vekst. Veksten er positiv. Den gir oss større muligheter på mange felt. Men en by i vekst møter også økte krav og forventninger til tjenestene kommunen leverer. Kommunen bruker større ressurser enn noen gang tidligere på velferden til bergenserne. Dette har vært mulig fordi kostnadene og økonomien har vært under kontroll. Skal kommunen også i fremtiden beholde denne handlefriheten vil kontroll med økonomien og tydelige politiske prioriteringer være avgjørende.

Organisering og styring

Bergen kommune skal ha en parlamentarisk styringsmodell. Byrådet vil i perioden arbeide for at kommuneloven endres slik at Bergen får kommuneparlamentarisme etter Oslo-modellen. Byrådet er opptatt av å sikre byens høyeste demokratiske organ, bystyret, et godt grunnlag for å kunne utøve sin tilsyns- og kontrollfunksjon med alle sider av byrådets virksomhet, inkludert det som skjer i selskaper der kommunen har store eierposter.

Bergen kommune som arbeidsgiver

For byrådet er det et viktig at kommunen er en god, åpen og trygg arbeidsgiver. Det er blant annet gjennom dyktige og motiverte ansatte i en moderne, effektiv og kompetent organisasjon at kommunen kan nå sine målsetninger. Samtidig vil byrådet i størst mulig grad gi frihet til dyktige ledere slik at de selv kan organisere arbeidet på en hensiktsmessig måte.

Byrådet vil:

- satse på videreutdanning og kompetanseheving for kommunens medarbeidere
- fortsette arbeidet med å øke nærværet i hele kommunens organisasjon
- føre en personalpolitikk som sikrer at flere står

i jobb til de når pensjonsalder, gjennom blant annet tilrettelegging av arbeidsoppgaver og -tider.

- fortsatt prioritere rekruttering av unge kompetente arbeidstakere, blant annet gjennom traineeordninger
- opprettholde det høye antallet lærlingplasser i kommunen
- jobbe aktivt mot enhver form for diskriminering på bakgrunn av kjønn, etnisitet og seksuell legning
- jobbe for å redusere uønsket deltid
- vurdere å øke satsingen på prosjektet "ung sommerjobb"
- ha fleksible arbeidstidsordninger og alternative turnuser
- følge opp planen om mangfold i praksis
- benytte virkemidler som individuelle lønnsforhandlinger der det er tjenlig
- verne om ansatte som varsler om kritikkverdige forhold i kommunen

Eierskap

Bergen kommune er en rik kommune som har store verdier i eierandeler i selskaper, foretak og eiendommer. Byrådet legger til grunn at disse verdiene skal forvaltes forsvarlig og lønnsomt gjennom en aktiv eierskapspolitikk med krav til lønnsomhet, en tydelig utbyttepolitikk som kommer innbyggerne til gode og praktisering av mer-offentlighet og åpenhet om selskapenes virksomhet.

Byrådet legger til grunn at eierskapsmeldingen skal være det førende, overordnede dokumentet for kommunens håndtering av selskapene som kommunen er involvert i

Samtidig ønsker byrådet gjennom disponeringer å frigjøre kapital som kan styrke kommunens finansielle posisjon og bidra til å finansiere investeringer i kommunens kjerneoppgaver. En større egenfinansiering av investeringer bidrar til en lavere gjeldsgrad, som igjen frigjør ressurser i driftsbudsjettet som ellers hadde gått til å håndtere gjeld. Slik oppnår kommunen en lavere gjeldsgrad og romsligere driftsrammer samtidig som man kan realisere viktige investeringer i kjerneoppgaver.

Vesentlig kapital er i dag bundet opp i ulike eierposisjoner, derfor kommer byrådet fortløpende til å vurdere hvilke eierskapsmessige disposisjoner som er de mest gunstige for kommunen både fra et strategisk og finansielt perspektiv. Byrådet legger samtidig klare forutsetninger for iverksettelse av aktuelle prosesser til grunn. Herunder riktig pris, eiersituasjon og ulike former for kapitalfrigjøring (ansvarlig lån, helt og delvis nedsalg, med videre.)

Byrådet legger den vedtatte eierskapsmeldingen til grunn og vil se nærmere på selskaper som BKK AS, Bergen Kino AS, Bergen Tømteselskap AS, Bro- og tunnelselskapet AS, Bydrift AS og selskaper i BIR-konsernet.

Byrådet legger til grunn en pragmatisk tilnærming til hva kommunen skal eie til enhver tid, både av hensyn til hvilken risikoeksponering kommunen utsetter seg for gjennom sitt eierskap, hensiktsmessighet, lønnsomhet og til det utviklingspotensialet som selskapene har med og uten kommunen som eier.

Konkurransopolitikk

Bruk av konkurranse i kommunen har to formål: bedre tjenester og flere tjenester for de ressursene som er til rådighet. Byrådet ser en gjennomtenkt og bevisst bruk av konkurranse om å få levere kommunale tjenester som et pragmatisk virkemiddel for å oppnå en effektiv ressursbruk, og ikke som et mål i seg selv.

Gjennom bruk av konkurranse oppnår vi økt kvalitet og valgfrihet for brukerne, klarere rollefordeling og mer brukerorienterte tjenester.

Bergen kommune har i stor grad allerede tilrettelagt for mer bruk av konkurranse som virkemiddel gjennom å skille bestillere og leverandører av tjenester. Et tydelig og kompetent bestillerledd er en forutsetning både for å kunne sikre gode tjenester og for å benytte konkurranse som virkemiddel. Byrådet er derfor åpen for å vurdere bruk av konkurranse på flere områder for å sikre bedre tjenester av en høyere kvalitet.

Byrådet mener at det er en klar effektivisering av kommunens drift dersom konkurranse fører til bedre tjenester for brukerne, selv om det ikke er en økonomisk besparelse. Flere og bedre tjenester for de samme ressursene er i aller høyeste grad også en effektivisering. Derigjennom kan man også forbedre kommunens tjenestetilbud på flere områder uten at det krever større økonomiske ressurser.

Byrådet skal følge opp dette med bakgrunn i den vedtatte bystyresaken om prinsipper for bruk av konkurranse i Bergen kommune.

Eiendomsforvaltning

Bergen kommune er en svært stor eiendomsbesitter. Denne formuen krever en aktiv og langsiktig forvaltning tilpasset kommunens behov som endres kontinuerlig.

Eiendommer som har rene offentlige formål kan med tilpasninger omgjøres til bruk for andre formål, og omsettes i det private markedet slik at kapital frigjøres til nye nødvendige investeringer.

Ved salg av kommunale eiendommer vil byrådet nøye vurdere reguleringsmessige forhold rundt de enkelte eiendommer før salg, for å oppnå høyest mulig salgssum, med mindre overdragelsen spesifikt skjer med bakgrunn i andre uttalte, politiske målsettinger.

Byrådet vil foreta en gjennomgang av hvorledes kommunens eiendommer forvaltes med sikte på en enklere, mer oversiktlig og mer hensiktsmessig organisering. Byrådet er ikke avvisende til at drift og vedlikehold av eiendommer i større grad kan overlates til eksterne aktører.

Byrådet vil realisere en helhetlig plan for rådhuskvartalet i perioden, hvor Brannmuseet blir vurdert.

Effektivisering

Byrådspartiene har over mange år drevet et kontinuerlig arbeid for å effektivisere kommunen. For byrådet er effektivisering et arbeid som foregår hver eneste dag, i alle deler av kommunen. Det skal alltid jobbes for å gjøre tjenestene bedre, enklere og mer effektivt i alle ledd. Hovedmålet med effektiviseringsarbeidet er å oppnå en høyere tjenestekvalitet og mer fornøyde brukere. Det vil derfor være viktig mål for byrådet at mest mulig av ressursene går til det kommunale tjenestetilbudet framfor byråkrati.

Kommunale avgifter

Bergen kommunes avgifter er på mange områder lave sammenliknet med andre kommuner, og slik skal det fremdeles være. Også innen avgiftsfinansierte tjenester skal byrådet rette stor oppmerksomhet til å bruke ressursene effektivt og få mye ut av hver krone. Samtidig er det viktig at kommunen har en moderne og fremtidsrettet infrastruktur.

Eiendomsskatt

Byrådet mener at skatt på bolig er en uheldig og urettferdig metode for beskatning. Byrådet vil se på bolig og verk og bruk hver for seg i fortsettelsen, og skal fjerne eiendomsskatten for boliger i hele kommunen i perioden.

Anskaffelser

Bergen kommune skal være en profesjonell avtalepart og byrådet skal fortsette arbeidet med å profesjonalisere Bergen kommune som innkjøper. Premissene for dette er lov om offentlige

anskaffelser og kommunens eget anskaffelsesregelverk.

Kommunens ansvarsområder

Byrådet er kritisk til at staten har overført ansvar og oppgaver fra kommunene til fylkeskommunene. En storby som Bergen er både tjent med og fullt i stand til selv å ha ansvaret for viktige oppgaver, som kollektivtransport, barnevern, kulturminnevern og videregående opplæring.

Byrådet vil derfor i perioden søke om at Bergen overtar ansvaret for disse områdene.